

Az önkéntesség lángja

SZARKA SÁNDOR
újságíró

A rendszerváltozás korszakának útkeresése után néhány éve egyre szervezettebb és professzionálisabb beavatkozásra képesek az önkéntes tűzoltók. A jövőre 150 éves Magyar Tűzoltó Szövetség 60 szervezete immár önálló beavatkozási joggal is rendelkezik, vagyis helyben gyorsan képes elhárítani a tűz-víz károkat, megkezdeni a baleseti mentéseket. Bár napjaink pénzéhes világában a fiatalokat kevésbé érinti meg az önkéntes munka, a sikeres parancsnokok közösségépítő akciói még körükben is visszhangra találnak.

„Istennek dicsőség, egymásnak segítség.” A Magyar Tűzoltó Szövetség címerén olvasható jelmondat másfél évszázada hirdeti, hogy a tűzoltás nemcsak kárelhárítás, hanem a közösségnek végzett szolgálat is. Különösen fontos volt ez az önkéntes tűzoltó egyesületek megalakulásának időszakában, vagyis a 19. század során, amikor még nem létezett államilag finanszírozott tűzoltóság, illetve az útviszonyok nem is tették volna lehetővé a központilag irányított mentést. Bár az első önkéntes tűzoltó egyesület Aradon már 1834-ben megalakult, az 1848-as forradalom után minden civil szerveződést akadályozó császári politika következtében tömeges létesítésükre csak a kiegyezés időszakában kerülhetett sor. Gróf Széchenyi Ödön – a legnagyobb magyar másodszülött fia – erőfeszítéseinek eredményeként 1870-

A Túrkevei Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagjai

Dobson Tibor

Eltűnnek a fehér foltok

Bár a Tűzoltó Szövetséget 1945-ben megszüntették, és újrászervezésére csak 1990-ben kerülhetett sor, Dobson Tibor, a szervezet elnöke szerint az önkéntes tűzoltói szemlélet lényege ma is változatlan: a közösséget felelősséget vállaló civilek tömörülése. Mint mondja, a helyi szerveződések a központi tűzoltóságok mellett is szükség van. Hiszen az önkéntes tűzoltók jóval hamarabb meg tudják kezdeni a kárelhárítást, mint a megyeszékhelyekről érkező professzionális egységek, márpedig például a tüzesetek percekben belül képesek eszkalálódni.

A Magyar Tűzoltó Szövetség 803 tag-szervezetéből 676 az önkéntes tűzoltóság (a többi önkormányzati tűzoltóság vagy kiemelt létesítmények őrzője). Az önkéntes egyesületekben bő 25 ezren tevékenykednek. Dobson Tibor különösen fontosnak tartja, hogy 2014 óta a Katasztrófavédelem önálló beavatkozási jogot is adhat az úgyne-

vezett fehér foltokban működő egyesületeknek – vagyis ahová 25 perc alatt sem érnének ki a hivatásos tűzoltóságok. A korábbi rendszerben az önkéntes tűzoltóknak csak arra volt lehetőségük, hogy a hivatásosok kikerkezéséig kordában tartsák a tüzet, biztosítsák a helyszínt, az elmúlt években azonban már 60 egység kapta meg az azonnali beavatkozás jogát. Bár az önkéntes tűzoltó egyesületek jellemzően csak egy, maximum két autóval rendelkeznek, az elnök szerint az esetek 95 százaléka felszereltségükkel megoldható.

– Olyan emberekről van szó, akik munka mellett, valóban a szabadidejükben, bármiféle térítés nélkül vállalják ezt a szolgálatot a közösségükért. Sokan évtizedek óta önkéntes tűzoltók, a közelmúltban hetvenéves szolgálati kitüntetésre is kaptunk előterjesztést.

Bár az alap tűzvédelmi képzés megszerzése nem bonyolult, 40 órás tanfolyamhoz kötött, az emberek megtartása azonban már kihívás. Tűzoltó autó például csak C kate-

góriás jogosítvánnyal vezethető, márpedig akinek ilyen van, azt jól fizető állásokkal csábítják a fuvarozóvállalatok. Dobson Tibor elismeri: a fiatalok, és főleg a városiak kevésbé fogékonyak az önkéntesség iránt, annak ellenére, hogy 18 éves korig még rendkívül könnyű megmozgatni a fiatalokat. De az elnök abban bíz: a családalapítás időszakának nehézségei után a mostani fiatalokban is feléled a közösségi szolgálat iránti igény.

Az alföldi tanyavilágban

A Túrkevei Önkéntes Tűzoltó Egyesület Kelet-Magyarországon elsőként kapta meg az önálló beavatkozási jogot. A kilencezres városka Jász-Nagykun-Szolnok megye legnagyobb külterülettel rendelkező települése, háromszáz fős tanyavilággal, ráadásul egy termálfürdővel, ami jelentős turistaforgalmat bonyolít, a mezőtúri hivatásos tűzoltóság pedig 17 kilométerre van, ami közel félórás érkezési időt jelent. Ahogy Sörös Tibor, a szervezet parancsnoka meséli, a külterületeken rendkívül felértékelődik a helyismeret, az önálló jogosultság megszerzése óta az esetek 90 százalékát helyben sikerült megoldaniuk. A vezetőnek ez a víziója: min-

den településen legyen egy szerállás, amely legalább képes megkezdeni a beavatkozást a hivatásos tűzoltók megérkezéséig.

Míg országosan egy-egy önkéntes tűzoltóság évi 30-50 eseményhez vonul, a túrkeveiek jóval nagyobb, 110-130 esetszámmal dolgoznak, eszerint ők az ország második-harmadik legaktívabb egyesülete. Ahogy az elnök számol: negyvenen vannak, ebből tizenöten minősített tűzoltók. A jogszabályok szerint a mentést fél raj, vagyis négy ember kezdheti meg, akik közül egynek gépkocsivezető, egynek pedig tűzoltásvezetői képzettséggel kell rendelkezni, ám a túrkeveiek rendre hat fővel tudnak indulni az eseményekhez. Pedig az önkéntes tűzoltók riasztása komoly rugalmasságot igényel: a tagok előre bejelentik, hogy munkájuk és egyéb elfoglaltságaik mellett mikor tudnak készenlétet vállalni, s ha a parancsnok értesíti őket, 8 percen belül az állomáson kell lenniük, és további 2 perc múlva meg kell kezdeniük a vonulást.

– Sokat változott a világ, egykor volt 20-30 tüzeset és 4-5 műszaki mentés évente, ma sokkal több a műszaki mentés vagy a fakidőlés, vízkárelhárítás – mondja Vékony Zoltán, aki 1990-ben még egy Csepel fecskendővel kezdte az egyesület tagja.

– Az első esetben elvállal, ki mire alkalmas, van, akinek teljesen más feladatot kell adni, és van, amikor látszólag gyenge nők teljesítenek legbátrabban a baleseteknél. Velem már megtörtént, hogy saját családtagomat kellett lehoznom egy padlásról – veszi át a

szót Sörös Tibor. Egyébként mindkettőjüknek a lánya is tagja az önkéntes tűzoltó egyesületnek.

A túrkevei önkéntes állomás országosan a legjobban felszerelt helyszínek egyike. Ahogy a parancsnok mondja: minden pályázaton indulnak, sőt öt évvel ezelőtt létrehozták a Tisza Mentő csoportot is, ami tovább bővítette pályázati lehetőségeiket. Emellett a városi önkormányzattól is jelentős támogatást kapnak. Mindennek köszönhetően az elmúlt években teljesen fel tudták újítani a tűzoltóállomást, beszerettek egy gumi és egy keménytestű motorcsónakot, és a felszerelést is megújították. Ugyanakkor ki is használják eszközeiket: nemrég Kisvárdán segítettek három napig, és a dunai árvizeken is jelen voltak. Aktivitásukat a Katasztrófavédelmi Főigazgatóság is értékeli, ennek jeleként rövidesen egy aránylag új tűzoltóautóra cserélik három és fél évtizedes járművüket. Ennek kapcsán a parancsnok most tovább bővítené az önkéntes eszme tartalmát: egyébként kitűnő állapotú autójukat ingyen adná oda a megye szegényebb egyesületei valamelyikének.

Közösség az agglomerációban

Aki házat teremt, közösséget teremt. Ez a jelmondata Földesi Jánosnak, a solymári önkéntes tűzoltók parancsnokának. A szervezet szintén az első között kapta meg az önálló beavatkozási jogot 2014-ben, idén pedig elnyerték az Év Tűzoltó Egyesülete díjat. Bár a főváros közelsége miatt Solymár nem látszik fehér foltnak, a nehezen járható 10-es úton csak komoly idővesztéssel értek ide a budapesti tűzoltók. Az önálló beavatkozási jogot látványosan igazolta a helyi főiskolán kitört tűz, amikor a helyi önkéntesek két sugárral már a hetedik percben meg tudták kezdeni az oltást, és így nem égett le az intézmény. Pedig a tűz ereje akkora volt, hogy a gépkocsi jobb hátsó gumija szétfolyt az aszfalton. De ahogy a parancsnok mondja: baleseteknél ugyanígy felértékelődik az idő. S ennek kapcsán az önkéntesek gyors beavatkozása akkor is sorsdöntő lehet, ha csak megkezdik a mentést, kiépítik a rendszereket, felderítik az információkat, majd

Sörös Tibor

Nagy értékű szerkocsik Solymáron

Földesi János

kapcsolatok, ami sokaknak új élmény napjaink virtuális világában. A társaság igen aktív: míg az előírások szerint az önkéntes tűzoltó egyesületeknek az éves óraszám 51 százalékában kell riaszthatónak lenniük, a solymáriak az első fél évben 81 százalékot produkáltak, pedig mozgósításukat nehezíti, hogy többen Budapesten dolgoznak. A Solymári Önkéntes Tűzoltóság létszáma 30 fő, ebből 14-en alkalmazhatók szakmai tevékenységre.

Az Év Egyesülete cím elnyerésében minden bizonnyal komoly szerepet játszott a tűzoltóság új épülete. A solymári önkormányzat finanszírozásában épült szertár minden bizonnyal az ország legmodernebb ilyen létesítménye. Beállójában három tűzoltóautó is elfér egymás mellett, többfunkciós tornyának lépcsőháza akár füsttel is elárasható a gyakorlatokon, emellett a kötélen ereszkedés gyakorlására is kitűnő, kilincs nincs, ehelyett a vonulást intelligens épület-automatikák segítik. Az emeleten oktatóterem is helyet kapott, aminek eredményeként a solymári képzés országosan is jó hírű lett – mellékesen alpinista, légzőpalackos, egészségügyi képzésre is bérbe veszik a helyet. A modern épület közösségteremtő szerepét mutatja, hogy az avatás után öten jelentkeztek az önkéntes

tűzoltók kötelékébe. S a helyi vállalkozók is 30-40 millió forinttal támogatták a szertár berendezését.

Somogyi kistelepüléseken

Az Igali Önkéntes Tűzoltó Egyesület csupán az idei év márciusától kapta meg az önálló beavatkozás jogát. Ahogy Fülöp László, a szervezet elnöke számol: a kis somogyi település 25 kilométerre van Kaposvártól, ami a hivatásos tűzoltóknak 30 perc vonulási időt jelent, ezalatt pedig sok minden leéghet. Főleg, hogy a környéken gyakoriak az avartüzek, nádistüzek. Az egyesület hat település és két pusztát fölött őrökdi, nem beszélve a turisták által is látogatott igali termálfürdőről.

Az egyesület elnöke főállásban Igal jegyzője. Mint mondja, 35 évvel ezelőtt megörökölte ezt a párhuzamosságot szakmai elődjétől. Tapasztalatai szerint a kistelepüléseken csak úgy működhetnek jól az önkéntes tűzoltóságok, ha az elnök tagja a helyi vezetésnek is – a környéken minden sikeres egyesület elnöke jegyző vagy polgármester. Az igali tűzoltók számára ez azért is hasznos, mert így például épületük az önkormányzat tulajdonában van, vagyis a település fizeti a villanyt, a fűtést, sőt még

évi néhány százezer forintos támogatást is ad. Mindez elég volt a szerény túléléshez, miközben a szomszédos két önkéntes tűzoltóság Somogyszilén és Magyaratádon szétmorzsolódott a rendszerváltozás utáni évtized bizonytalanságaiban.

Az önálló beavatkozási jog birtokában most ugyanakkor az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságtól sikeresen pályáztak 1,2 millió forintért védőruhákra, csizmákra és sisakokra, és a központi szervezettől havi 100 ezer forint gépkocsifenntartási költségtérítést is kapnak. Bár az önkéntes tűzoltók bármiféle jutalmazását szigorúan tiltják az előírások, az önkormányzat egy aprócska gesztust mégis tesz a tagoknak: nem kell kommunális adót fizetniük. A jegyző úgy véli: ennyit érdemelnek azok a közösségtől, akik szabadidejüket a település biztonságának szentelik.

– Akik vállalják ezt a hivatást, elkötelezettségüket gyakran a múltból is hozzák. A nagyapám tűzoltóparancsnok volt, akárcsak a parancsnokunk apja, és mindkettőnk fia vonuló tűzoltó lett – mutat rá a családi minták fontosságára Fülöp László. A kör-

zethez tartozó települések lakossága egyébként nagyon aktív, a szervezetnek 43 tagja van, gondot csupán a délelőtti ügyletek feltöltése okoz – ilyenkor nem is mindig tudják kiállítani a szükséges fél rajt – mivel a tagok jellemzően Kaposváron vagy Dombóváron dolgoznak. Délután és éjszaka viszont az elnök 15-16 főből válogathat.

– Azért öregszünk – mutat rá az elnök. – Én 59 éves vagyok, a parancsnok pedig 57. A fiatalokat itt sem könnyű megragadni, főleg a gépkocsivezetőket.

A település jegyzőjeként Fülöp László most azt találta ki: támogatást ad a C kategóriás jogosítvány és az ahhoz tartozó PAV II. alkalmassági vizsga megszerzéséhez, és egyesületből négyen már vállalták, hogy így elvégzik a tanfolyamot.

Családi vonulás

Az igali tűzoltók szertára messze nem csak földrajzilag van messze a solymáritól: egy kisbalt udvarában, némileg fészerszerű teherautó-garázsban áll az 1993-ban gyártott Mercedes tűzoltóautó. Három éve

kapták a Katasztrófavédelemtől, ahogy az elnök értelmezi, egyfajta biztatásként, hogy megszerezzék az önálló jogosultságot. A jármű egyébként nem számít öregnek, az önkéntes tűzoltóságok sokasága nyolcvanas években gyártott autókkal indul mentésre – az igaliaknak is megvan még a korábbi, 52 éves Steyr típusú rohamkocsijuk, amiben ugyan csak 11 ezer kilométer van, de már nem használják. Az igali tűzoltók egyébként kifejezetten sikeresek a szakmai versenyeken, az elnök vitrinje számtalan első díjtól roskadozik. A parancsnok, idős Tóth-Mérei József épp a napokban indult egy újabb versenyen gyermekeivel közösen. Mint mondja, három fia is tagja az egyesületnek, így akár családirag ki tudják állítani a vonuláshoz szükséges fél rajt.

– Kisgyerekként nagyon féltettük apát, de aztán megértettük, hogy ennek a hivatásnak mi a jelentősége – mondja a túrkevei parancsnok lánya, Sörös Petra. – Látni a reményt az embereken amikor megérkezünk, és a hálát az események után, tenni valamit a szomszédjainkért, ez engem is megfertőzött. ■

Idős Tóth-Mérei József három fia is tagja az egyesületnek